

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani ter opremljeni s
štampljko dot. organizacije.

Člani strokovnih organizacij,
priključeni Strokovni komi-
siji za Slovenijo, dobivajo
list brezplačno.

Rokopisi se ne vračajo.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

Uredništvo in prava:
Ljubljana al 290.

Čekovni račun št. 13.562.
Telefon interurban št. 3478.

Ali je bednostni fond socijalna ustanova in naj postane socijalna ustanova?

»Kmetijski list« (on nosi naslov »Kmetijski«) od 24. januarja 1934 je napisal o uporabi bednostnega fonda, da se mora deliti v prvi vrsti na okraje, kjer je pomoč najnujnejša, ne glede na to, če se ga v tistem kraju tudi prav nič ne nabere. In pri tem aludira na revne kmete, češ, da oni na pr. kupujejo železo, ki ga izdelava kovinar in zato morajo biti tudi podpirani. Med drugim pravi:

»Zato pa je bil tudi bednostni fond zamišljen ne le kot krajevna dobrodelna ustanova, ampak kot velika socialna ustanova za celo banovino! Je z bednostnim fondom prav podobno kakor je z bolniškim zavarovanjem, kjer marsikdo plačuje znatne prispevke leta in leta, ne da bi sam kaj nazaj dobil, ampak zato, da dobe potrebno pomoč tisti, ki jo potrebujejo! To je pomen socialnih ustanov in taka ustanova mora bednostni fond tudi ostati!«

To se pravi po mnenju tega »Kmetijskega lista« in gospode okrog »revnega kmeta«, naj bodo odtegljaji od mezd, ki jih prejema delavstvo, tudi za podporo bednemu kmetu in da se je zato ta bednostni fond ustanovil. Že prav, vendar, prvič, se je bednostni fond ustanovil za brezposelno industrijsko delavstvo, da podpira svoje brezposelne sotrpine, zato se samo od njega in podjetja, v katerem dela, odtrguje ta »bednostni fond«. Od veleposestnika-kmetijca, od posestnika-kmetijca, od srednjaka-kmetijca, ki bi morali v prvi vrsti biti s takim davkom obremenjeni, ali se tam odteguje? In zakaj ne?

In če bi že naj bil »bednostni fond« splošna socijalna ustanova, potem se ne sme odtegovati od skromnih plač in mezd delavcev in uslužbencev prav nič, a od podjetij, meštarjev in kmetov-posestnikov pa premoženju primerno. Nikakor pa se ne sme ta denar uporabljati za službe, ker sinovi in hčerke tistih kmetijskih starišev, ki so lahko zmogli študiranje otrok, so sinovi in hčerke takšnih kmetov, ki niso bedni in revni, a »bednostni fond« iz »ih mezd delavstva izvlečen, ni in ne sme biti zato uporabljen.

Banovinski svet mora sedaj na svojem zasedanju ta fond ukiniti in najti, oziroma skleniti obdavčenje privatne lastnine, da se bo lahko podpiralo vse tiste, ki nimajo privatne lastnine.

Proti novemu usluž- benskemu davku

Strokovna komisija je z Delavsko zbornico poslala Centralnemu tajništvu v Beogradu glede davščin sledečo zahtevo:

V načrtu novega finančnega zakona je glasom časopisnih vesti predlog, da se bo povešal davek na delavske in nameštenske mezde z 1% mezdnih izplačil.

Ukrenite vse potrebno, da se to novo obdavčenje delavstva prepreči.

Na našem področju se pobira že 1½% davek na delavske plače v korist banovinskega fonda za zasilna dela. To višje obdavčenje je na našem teritoriju že dosedaj enako prispevku za starostno zavarovanje, kakor ga predvideva zakon o zavarovanju delavcev.

Trdi se, da se to zavarovanje radi gospodarske krize ne more izvesti. Če se pa lahko obdavči z višjimi zneski delavske plače za splošno obdavčenje, četudi je iz efekta, ki ga daje donos uslužbenskega davka in drugih davčnih vrst, je docela jasno

razvidno, da so bili obdavčeni dohodki delavcev in nameštencev že pred tem povišanjem mnogo višje, kakor dohodki ostalega prebivalstva. Ta trditev je v referatu, ki ga je imel tajnik ljubljanske Delavske zbornice na zadnjem kongresu Delavskih zbornic v Beogradu, na katerega številčne utemeljitve se lahko tu sklicujemo, z dokazi podprta.

Vkljub vsemu temu delavstvo v Dravski banovini proti novemu 1½% obdavčenju v korist fonda za zasilna dela svoj čas ni započelo protiakcije, v pričakovanju, da se bo porabil ta od obrtnega in industrijskega

delavstva zbrani davek za omiljenje brezposelnosti obrtnega delavstva. Banska uprava je razdelila dohodke tega fonda brez ozira na zgornji kriterij, na vse sreze in upravlja fonda po takem pravilniku, da se industrijsko delavstvo, če je brezposelno, iz tega fonda običajno ne da pomagati. Zato zahteva naše delavstvo, da se stori vse, kar je mogoče, da se od dosedanjih, zlasti pa še od novih višjih obdavčenj odustane. To vsaj v tem primeru, če se ne dobi garancij, da bo delavstvo in nameštstvo od takih višjih obdavčenj res kaj imelo.

T. M.

ZIMA

Zima, kruta zima bela,
do kosti nas je izžela.
Že poprej ni bilo dosti,
zdaj pa se še več jih pošli.
Mati košek je zadela,
da otroke bi ogrela,
v gozd je šla nabrat suhljadi.
Komaj vlačil se za
Pa jo spazi gozdna straža
in se z njo ne zgraža,

košek z drvami zapleni,
zagrozi ubogi ženi:

Bedna žena solze lije —
— deco plašč leden pokrile —

„Azile“ otvarjajo z imenom „Delavski dom“

Koncem leta 1933 je bil z velikimi oficijelnimi svečanostmi otvorjen v Ljubljani blagoslovljen in predan svojemu namenu (?) nov »Delavski dom«, monumentalna palača, ki naj bi nudila delavcem, predvsem tudi brezposelnim, potrebno streho in pribežališče zlasti sedaj pozimi. Vsaj tako si delavska javnost tak azil predstavlja.

In »Jutro« je celo z debelimi črkami zapisalo, da je mestna občina dala delavstvu krasno, monumentalno stavbo.

Iz hišnega reda te nove institucije pa vidimo, da to ni nikak azil za najpotrebnejše, za brezposelne in brezdomce, temveč cenejši hotel za take, ki imajo delo in neke gotove dohodke, ki si za svoj denar v drugačnem slučaji lahko tudi druge dobili potrebno stanovanje, čeprav ne z istim konfortom, kakor v novem Delavskem domu. Oni, ki bi bili zlasti sedaj pozimi pomoči najbolj potrebni, ki bi bili srečni, če bi se imeli kam zateči na toplo čez noč, kjer bi dobili tudi malo tople juhe zastoj, in takih imamo po naših mestih na stotine, bodo pa še nadalje lahko zmrzovali po dnevi po cestah in za vogalih, ponoči pa v kakih šupah za seno. Res, ni dosti 5 Din za prenočnino, a kje pa jih naj brezposelni vzame? 150 Din za mesečno najemnino je pa brezposelnemu že celo bogastvo. Je v Delavskem domu baje tudi skupna prenočilnica s kakimi 20 posteljami, a je določena samo za potujoče delavce, ki potujejo v služ-

bo in ki jih Borza dela pošlje tja. Koliko pa je takih? Večina je že davno izčrpala vse pravice pri Borzi dela in povsod drugod. Njih upanje je edino še juha pri Franciškanih. Ti ne bodo imeli od palače na Gosposvet-ski cesti prav ničesar.

Drugod po svetu, na primer na Dunaju, je v vsakem mestnem okraju po en azil za brezdomce, ki se vzdružujejo iz mestnih in drugih javnih fondov in v katerem vsakdo dobi prenočišče in skledico juhe popolnoma zastoj in se ga ne vpraša, ali ima do tega kake pravice, niti ne kdo in kaj da je. Kdor išče prenočišča v azilu, ga je gotovo potreben, ker je brez doma. Tudi tista mala hišica, ki jo sedaj v Mariboru zidajo kot nekak azil, ne bo mariborskim brezposelnim v tem pogledu ničesar koristila. Dobro je kar je, ali to ni ono, česar smo pričakovali.

nejših! In v vsaki delavski mestni občini dala tega doma, nego je ta dom postavljen iz denarja, ki so ga samo delavci in res samo delavci morali plačati. To so prispevki za Borzo dela, ki se stekajo tudi v fond za zgradbe.

In — iz delavskih žuljev narejena »monumentalna palača« ne da delavcu ničesar, ker nimajo v nji bese, samo »delavski dom«.

Tuji kapital v jugo- slovanskem gospo- darstvu

»Trgovski list«, ki izhaja v Ljubljani, je prinesel članek, ki ga priobčujemo tudi mi, ker zanima tudi delavstvo.

Ured.

V svoji božični številki je objavil »Jugoslovanski Lloy« o udeležbi tuje kapitala v jugoslovanskem gospodarstvu zanimiv članek, iz katerega posnemamo:

Takoj po preobratu je nastalo velikansko povpraševanje po kapitalu. Domači kapital se je ustvarjal z nabiranjem hranilnih vlog v nezadostni meri. Ta nedostatek je bil v dobi inflacije nadomeščen s tiskanjem bankovcev. Ko pa je leta 1923 nastopila deflacija, se je pomanjkanje domačega kapitala pokazalo v vsej sili. Tedaj se začel dotok tujega kapitala, zlasti v zapadne pokrajine naše države. Denarni zavodi v teh krajih so izkoristili svoje prejšnje zveze z dunajskimi in budimpeštanskimi denarnimi zavodi. Posledica tega je bila, da je prevzel dunajski kapital v Hrvatski in Slavoniji 30%, v Sloveniji 20%, v Bosni in Hercegovini 25% in v Vojvodini 30% od vse delniške glavnice. Budimpeštanske banke pa so prevzele v Hrvatski in Slavoniji 10%, v Bosni 10% in v Vojvodini 40% vsega delniškega kapitala. Udeležba čehoslovaškega, francoskega in angleškega kapitala je bila sorazmerno le slaba.

Ko je prišlo v jeseni leta 1929 do poloma, se je tudi kapital umaknil iz Jugoslavije, pa čeprav niso nastopili nobeni pravi razlogi za ta umik. Ta odtegnitev dunajskega in budimpeštanskega kapitala je bila tudi posledica lastnih težav, ki so zahtevale čim večjo mobilizacijo kapitala, da bi mogli dunajski in budimpeštanski denarni zavodi ohraniti svojo likvidnost. Za časa konjunktore je ta tuji kapital prejemal ogromne obresti iz našega gospodarstva, kakor hitro pa je nastala le prva težava, se je takoj umaknil in s tem prizadejal našemu gospodarstvu ogromno škodo. Vsled nerazvitosti našega domačega denarnega trga je bilo naše gospodarstvo navezano le na kratkoročna tuja posojila, v času krize pa se je izkazalo, da je tuji kapital nenevaren le, če je dan kot dolgoročno posojilo industriji. Kratkoročna tuja posojila bankam so se izkazala kot slaba. Prav tako se je izkazalo za slabo prevzemanje paketov naših delnic po tujem kapitalu, kjer je tujina vedno kot prva uničevala tečaje naših nacionalnih vrednostnih papirjev. Stalni pritisk dotoka naših efektov iz tujine je neprestano preprečeval vsak ugoden razvoj na našem denarnem trgu. To so glavni razlogi upravičenega neupanja proti tujemu kapitalu, zlasti pa proti dunajskemu in budimpeštanskemu, ki nista originalna, temveč samo draga posredniška kapitala.

V jugoslovanskem gospodarstvu so v glavnem angažirani avstrijski, madjarski, francoski, čehoslovaški, nizozemski, italijanski, švicarski, belgijski in angleški kapital.

V jugoslovanskem bankarstvu je najbolj udeležen avstrijski kapital in to zlasti v denarnih zavodih v zapadnem delu države in v Bosni. Zlasti je bila udeležena Oest. Credit-Anstalt, katere polom je nad vse težko občutilo jugoslovansko gospodarstvo, ko je začela mobilizirati svoje jugoslovanskemu gospodarstvu dane kredite. Credit-Anstalt je imela večino

delnic v ljubljanskem Kreditnem zavodu za trgovino in industrijo. To večino je pozneje prevzel domači koncern pod vodstvom veleindustrijalca Westena. Velike pakete delnic je imela Credit-Anstalt še pri Jugoslovanski-Union banki v Zagrebu, pri Hrv. sveopći kreditni banki v Zagrebu in pri Ljubljanski kreditni banki. Niederösterreichische-Escompte Bank je imela večji paket delnic Bosanske industrijske in trgovske banke. Wiener Bank-Verein je bila angažirana v večji meri pri Sveopšti Jugoslovanski banki in pri Zemaljski banki za Bosno in Hercegovino.

Madžarski kapital je imel večji paket delnic Hrv. sveopće kreditne banke in Jugoslovanske Udružene banke v Zagrebu. Madžarska eskontna in menjalna banka pa ima večino delnic Jugoslovanskega kreditnega zavoda v Beogradu. Poleg tega je bil madžarski kapital interesiran pri nekaterih denarnih zavodih v Vojvodini.

Z manjšimi zneski so bile udeležene nemške banke Mendelssohn & Co., Deutsche Bank in Disconto Gesellschaft pri Hrv. sveopći kreditni banki v Zagrebu in Zemaljski banki v Bosni. Švicarski kapital (Schweizerische Creditanstalt v Curihi) ima večino delnic Srbsko-švicarske banke v Beogradu ter večje angažmane pri Sveopšem Jugoslovanskem d. d., Bosanski industrijski in trgovski banki ter Zemaljski banki v Bosni. Od čehoslovaških bank ima Živnostenská banka večino pri Jugoslovanski

banki v Zagrebu, Češka industrijska banka pa večino Hrv. obrtne banke v Zagrebu, dočim so druge čehoslovaške banke udeležene le z manjšimi zneski.

Italijanski kapital zastopa v jugoslovanskem denarništvu Banca Commerciale Italiana, ki ima večino delnic Hrvatske banke v Zagrebu, dočim sta angažirana zavoda Unione di Credito in Milano in Banca Commerciale v Trstu le v manjši meri.

Od angleških bank ima Anglo International Bank v Londonu večji paket delnic Jugoslovanske udružene banke v Zagrebu pri kateri so z manjšim številom delnic angažirane še nekatere druge angleške banke.

Francoski kapital je v večji meri udeležen edinole po Union industrielle et Financiere v Parizu in sicer pri Hrv. sveopći kreditni banki v Zagrebu, pri kateri so še udeležene francoske banke Banque de l'Union Parisienne, Schneider & Co. v Parizu. Banka de Paris et Pays Bas v Parizu je angažirana pri Jugoslovanski udruženi banki v Zagrebu.

Holandski kapital je angažiran s posredovanjem Amstelbanke (Amsterdam) pri Jugoslovanski udruženi banki v Zagrebu. Belgijski kapital je angažiran po zavodih Banque de Bruxelles, Mutuelle Solavy, Société Générale de Belge, Banque pour l'Etranger in sicer pri Jugoslovanski udruženi banki, pri Sveopći Jugoslovanski Bankarski d. d., pri Zemaljski banki za Bosno in pri Bosanski industrijski in trgovski banki.

Triglav molči

Pa ne tisti, na katerega plezajo turisti, ampak tisti, ki izhaja vsak teden redno kot solnce v Kranju in ki prinaša duhovite članke izpod neumornega peresa nekega g. Z. K. Pred volitvami v D. Z. je porabil cele skafie tiskarske barve, da jo je polival po marksih, sedaj pa se je lepo umiril in počiva na lavorikah dobljene »zmage«. Pred volitvami je izgledalo, kot da nad usodo privatnih nameščencev joče vse: uredniki, žurnalisti, tiskarnar, stavci in še celo papir je bil nekam fajhten. Tako genljivega sedaj — iz- vzemši romana, ki izhaja kot podlistek — ni več videti. Sedaj »Triglav«, enako kot »Jutro«, »Slov. Narod« in »Slovenec« lepo molče in pišejo o neki pošasti, ki je baše še bolj nevarna kot marksisti. Kajti ta pošast se ne da pošlati. Je pa drugače zelo zani-

miva, bolj kot brezposelni, ki jih je toliko, da bi jih vse v muzeje sploh ne mogli spraviti.

Sicer se pa kranjski žurnal drži sila modro. Na članke v našem delavskem časopisu sploh ni odgovarjal. Čemu neki. Zakaj pa je pregovor: »Kdor molči — desetim odgovori.« »Triglav« pa je odgovoril mnogo večjemu številu — nameščencev. Sedaj vedo naši tovariši v Kranju, kaj je pravzaprav plava farba. To je: daljši delovni čas, nižje plače in slično.

Torej »Triglav«, golobček dragi, povej nam zopet kaj kmalu kakšno o marksistih. Pa tako, da se jih bo kaj prijelo. Na svide-nje!

Krvnik.

(Po »Priv. nameščencu«.)

Anketa o delovnem času

Strokovna komisija za Slovenijo je izvedla pismeno anketo v okrog 230 podjetjih o delovnem času, medtah, o vajencih in vajenkah. Po velikih večini so razmere protizakonite in naravnost škandalozne.

Ves material je predala Delavski zbornici z zahtevo, da se kršitelje prijavi oblastem v kaznovanje. Statističen material je

dragocen in prikazuje pravo sliko pogojev, pod katerimi delavstvo in vajenci delajo.

Na seji Del. zbornice se je ta pritožba Strokovne komisije razpravljala in se je sklenilo strogo postopanje napram kršilcem socialnih zakonov in da se vse to sporoči tudi ministrstvu.

Janez Samojev:

Pot, ki vodi k soncu, k svobodi . . .

(Beležke o gostovanju dobrunjske »Svobode«. Režija »Rdečih rož« Svobodaša Joža Mazovec.)

MI v svojem ustvarjenju samega sebe in svoje atmosfere, je svež in silen faktor prihajajočega človeka. In vsi tisti jazi v tej celoti so kakor električni valovi svetlobe in toplote v impulzivnosti novega življenja.

Nedelja je, 4. februar 1934, 20. ura. Zvonec je zazvonil tam na steni pri vhodu v dvorano Delavske zbornice, kakor bi klical:

»Sedaj se bo odgrnil zastor tam na odru in če hočete videti košček življenja delavca-človeka, delavca-sužnja, delavca-trpina«

In stopil sem v dvorano z drugimi, da nas je bilo vse polno. Luči so ugasnile. Tema je objela nas vse, kakor da nas hoče odtrgati iz vsakdanjosti in pokazati zgodbo, ki nam je sicer poznana, a vendar nepoznana.

Tam pred nami, na odru pa je zdajci zasijalo. Košček dneva je bil tam, košček življenja sedanjosti, dejanja in nehanja nas samih . . .

In sem gledal. Bilo je kakor da sanjam.

Sobica delavca, žena vsa tuberkulozna, delavna, skrbna, z možem eno. Njena sestra, dekle zavedajoče se svojega »jaza«, skupnega MI, njen zaročenec, delavski zaupnik in njen svak, glavni zaupnik. In njih skrb niso samo skrbi, kako bi si ustvarili toplo vsakdanjost, njih skrb in pogovori

niso samo ljubezen fanta in dekleta, moža in žene, nego so, kako bi zaščitili vse, ki delajo v tovarni, kako bi uveljavili dostojanstvo človeka, ki je ponižano v tovarni od tistih, ki odlašajo.

Prizori delavske drame, ki jo je napisal delavec Svobodaš, Moškrič, imenom »Rdeče rože«, so objeli srca nas vseh, ki smo gledali in živeli z njimi tam na odru. Mišice so se krčile tudi nam, kakor delavskemu zaupniku, ki je, kakor bi bilo v resnici, z gnevom v srcu konstatiral, kako hoče podjetje reducirati delavce, znižati plače, samo da pri svojem dobičku ne začuti krize kapitalist. Naj le nosi vso težo krize delavec. Z delavskima zaupnikoma smo nejevoljno igrali podkupljivost in klečplaznost tistih, ki niso organizirani, ki vpadajo lastnim svojim sotripinom v hrbet, ki se ne sramujejo biti deležni plodu borbe organiziranih. Trpeli smo z ženo glavnega zaupnika, ki je vsa blela in bolana tožila, da bo morala zapustiti svoja dva ljubka otročka in ljubega moža, ker jo smrt zove. A vkljub temu je bila kakor žena delavca, samozavestna in odločna. Toplo nas je objemala ljubezen Ivanke in Franceta, zdrava, nič mevžasta, krepka, pomladanska.

Da, tako živi, se bori, ljubi človek, ki se zaveda, da vzdržuje svet, in čeprav ga tlačijo in izkoriščajo.

In vrstil se je prizor za prizorom, dejanje za dejanjem. V pisarni tovarne smo videli vso gnusnost siteda podravatelja, ki mu je vse bistvo življenja samo pohota, zverske manire in hinavščina, videli smo upor delavstva zoper krivično znižanje plač in redukcij, in takozvanih »tudi« delavskih organizacij.

In sem slišal za mano, kako je zasepetala gledalka prijateljci:

»Glej, Ivanka? . . . Da, tako delajo. Tudi meni se je že tako godilo, tudi jaz sem oplazila nasilneža s stolom, kakor Mara tega z nožem.«

Sodruzi! Sodružice!

Današnji številki prilagamo zadnjo »Del. Politiko« radi poročila o ustanovitvi delavske stranke.

Mnogo članov je že sedaj naročenih na »Del. Politiko«. Ti jo bodo dobili dvakrat. Prosimo vse tiste, da jo izročijo svojim znancem, naj pazno čitajo poročilo o kongresu Socialno-demokratske stranke.

Ostale sodruge pa opozarjamo še posebej na to lepo poročilo, ki opisuje le delen izraz razpoloženja in navdušenja, ki je tam vladalo, ker se

vse to, kar smo tam videli in občutili, ne da točno popisati.

Temelji za boljšo bodočnost našega delavstva so položeni. Čim bo stranka potrjena, jo bomo ustanovili povsod, kjer imamo pristaše in organizacije.

Vas pa, ki še niste naročniki »Del. Politike« ponovno pozivamo, da jo naročite, sedaj se prične tudi borba na političnem polju in v tem boju ne morete biti brez lista.

Naprej za novo razvito rdečo zastavo!

Nasilje in blaznost

Miselnost Adolfa Hitlerja in njegovih sodelavcev (od katerih se je eden, in to državni minister Göring, že celo zdravil kot nevaren bolnik v blaznici), je izrazito slično toposti in silni omejenosti ruskih birokratov iz leta 1860. Ruska mesta so v teh časih strogo in neizprosno zasledovale vojaške ekspedicije in eksekucije, ker se ta mesta po uradnih poročilih niso hotela prehranjevati z industrijo in trgovino, marveč samo s poljedelstvom. Blagor na ta način izvajane industrializacije so okusili še v letu 1858 prebivalci mesta Solca v pskovski guberniji in leta 1860 prebivalci mesta Spassk v rjanskem guberniji. Ruski bedasti birokrati so

domnevali, da bodo z bodali naenkrat izpremenili način življenja ruskih poljedelcev ter da bodo izkopali ali izgrebli veliko industrijo kar morda iz zemlje.

Nemški hitlerjevci so še neumnejši in nasilnejši. Živijo v domnevah, da je mogoče z nasiljem regulirati velike miselne toke, da jih je mogoče po potrebi tudi uničiti in na ta način privedi v deželo blagostanje. Neki star angleški pregovor pravi: »Majhne šale trpi človek dolgo, velike pa samo kratek čas, toda iz nikočar se ne moreš dolgo norčevati.«

Z nasiljem je popolnoma tako. (Pri. Cv. K.)

Preklic

Kranj, 8. januarja 1934.

Gospod

Josip Kopač, ravnatelj Del. zbornice, Ljubljana.

Vljudno Vam sporočamo, da smo na dveh vidnih mestih v tovarni »Jugobruna« razobesili sledečo izjavo:

»V izogib nepotrebnim mržnjam izjavljamo podpisani, da so govorice o nekorektnem postopanju g. Josipa

Kopača, ravnatelja Delavske zbornice v Ljubljani, v tovarni »Jugobruna« v Kranju popolnoma neosnovane, ter mu tem potom dajemo zadoščenje.«

Smatramo, da Vam predstojeca izjava zadostuje, ki jo lahko priobčite v listu »Delavec«.

Zahvaljujoč se Vam za koncilijantnost beležimo

Hrovatin Alfonz; Holy Zdenko; Haifer Franc.

Besede ruskih državnikov

Kdor nas bo napadel, bo poražen!

Svetovno časopisje in tudi slovenski dnevniki so pisali mnogo o 17. kongresu vsesrbske komunistične stranke, ki ji je prisostvovalo 2000 delegatov in je kot prvi govoril predsednik sveta sovjetskih komisarjev (ministrski predsednik po naše, op. ur.) Molotov, ki je v velikem govoru orisal vse spremembe, ki so se izvršile v Rusiji od zadnjega kongresa pred tremi in pol leta.

Molotov je govoril:

»Rusija je med tem časom prešla k veliki ofenzivi proti kapitalizmu v državi. Naši neprijatelji so prorokovali polom naše petletke, toda izkazalo se je, da Rusija ni potrebovala pet, ampak samo štiri leta, da je izpolnila načrt, ki si ga je dala. Danes imamo v Rusiji domačo industrijo, ki je tako močna, da lahko oskrbi Rusijo z vsemi potrebami brez vsake pomoči iz inozemstva.

Kakor vsa prejšnja leta, moramo tudi na letošnjem kongresu imeti odprte oči za grozeče vojne nevarnosti. Položaj na Daljnem vzhodu nam narekuje največjo previd-

nost ter nam nalaga tudi najvišja junaštva, da branimo ozemlje, ki ga nam je dala oktoberška revolucija. Mi smo za mir, naša politika je politika mira na vse strani, a kljub temu moramo obrniti veliko pozornost rdeči armadi, ki mora postati naše najbolj udarno sredstvo za vzdrževanje mira pri nas in okrog nas. Nikogar ne bomo napadali, ampak to lahko rečemo, da bomo vsakega, ki nas bo napadel, porazili. Za to imamo ne samo neuklonljivo voljo, ampak tudi vsa potrebna sredstva.«

Stalin je na zboru komunistične stranke imel štiri ure dolg govor. Govoril je tudi o zunanjem političnem položaju. Dejal je, da se je razmerje sovjetske Rusije s Poljsko in Francijo zelo zboljšalo. Rusija bo še naprej vodila politiko mira in skušala zboljšati svoje odnose z vsemi državami. Toda v istem času se bo pripravljala na vsako možnost.

O sporu z Japonsko se je Stalin tako-le izrazil:

In prijateljica je odgovorila:

»Vsaka naj bi tako naredila, kakor je Mara.«

Moškrič, grafični delavec, Svobodaš, pisatelj, je napisal te »Rdeče rože«. Joža Moškrič, Svobodaš, je režiral. Moje priznanje.

In Svobodaši iz Dobrunj, fantje in dekleta, delavci in delavke, so jo igrali. Izborni, povem vam, in ponosen sem na Vas, sodruzi in sodružice. Kajti rečem vam, igrali ste, kakor da ste sami sebe doživljali. Med njimi Tone Jerič, Cilka, njegova žena, Ivanka, njena sestra in France Majcen, njen zaročenec, so podajali svoje vloge, kakor doživite. Tudi vsi ostali so bili dobri, dasi jim vloge gospode niso šle tako, kakor njihov lastne, delavske.

Drama sama je pa tako življenjska, da mora biti stalno na delavskih odrih. Ona je obenem slika, kakor se mora delati, kako boriti, kako agitirati, kako se zavedati samega sebe in skupnega MI, kako biti solidaren in sodružen. Ona slika, kakšen ne sme biti delavec, kako grd je vsak Judež, vsak hinavec in kako se kaznuje vsak greh, storjen na sočloveku. Drama je pokazala, kako sladko prijeten, zanosen je trenutek, ko vsi delavci svojemu zaupniku, ki je trpel za njih, prirede podoknico. Pod oknom božajoče, vzpodbujajoče in radujoče odmeva pesem pevcev, prodira v sobo in oblema vse, tudi gledalce, kličoč jim:

»Bratje le k soncu, k svobodi!«

In Jerič govori skozi okno pevcem, sodrugom besede, ki naj bi jih vedno govoril vsak delavski zaupnik, povdarjajoč solidarnost:

»...veseli me, ker vidim tukaj zbrano vso tovarno. In to vaše zaupanje me bo podžigalo še k večji delavnosti za dobrobit nas vseh. Če sta bili Cilka in Mara povod vaši solidarnosti, da sta zaščitili svoji sodružici, potem lahko rečemo, da bi le vsaka

žrtev — kajti pokreta ni brez žrtev — ki pade v delavskem pokretu, rodila take uspehe, pa ne bo treba več mnogo žrtev. Žal pa, da mnoge žrtve, ki padajo v delavskem pokretu, ne pokažejo velikih uspehov.

(Medklici, ki so zaorili, »Odtlej ne sme biti več žrtev brez uspeha«, naj veljajo tudi za vse slučaje, za vse tovarne, za vse borbe.) »Naj živi,« je govoril Jerič, »delavska solidarnost, najmočnejše orožje zatiranega proletariata. V meni raste že močnejša vera v vstajenje delavskega razreda. Samo treba je pokazati vsem pravo pot, ker mnogi so kakor otroci, ki sami ne znajo kako in kam kreniti.«

Ivanka, dekle, kakršne naj bodo vse iz vrst življenja in dela, pa je rekla zaupnikoma besede, ki so nas vse objele kakor objame ponos in vera človeka, ki ve in hoče vstajenja:

»Torej bomo vzgajali delavstvo — otroke, kakor treba. Jaz male, a vidva velike otroke, in vodili na pravo pot, ki vodi k soncu, k svobodi.

Ej, Ivanka, Tone France, in vsi, ki ste igrali in ti, Moškrič, ki si to napisal — moj in naš pozdrav za vse te krasne besede, za to krasno uprizoritev. In naj ponovim s teboj, ti delavski zaupnik Jerič, besede vzhičenja:

»Če bi verjel v privide, bi rekel, da že vidim jutranjo zarjo novih, lepših dni!«

»Bratje, le k soncu, k svobodi«, je zapel tam zunaj na cesti zbor sodrugov.

In naj ponovim: Pojem MI je pojem nekaj velikega in silnega, je ustvarjanje nove življenjske atmosfere, je svež in mogočen faktor prihajajočega človeka, nastajajoče dobe. In vsi tisti jazi v tej celoti ste kakor električni valovi svetlobe in toplote, ki je nujna v čim živejšo impulzivnost novega življenja.

KUPUJTE KNJIGO

»TAKO SE RUSIJA SMEJE«
Spisal jo je ruski pisatelj Zo-
schenko, prevedel pa Iv. Vuk. —
Stane za člane Cankarjeve druž-
be Din 14.— Ima 200 strani.

Prvo neprijateljsko dejanje Japonske
napram Rusiji je bilo to, da je Japonska od-

bila ruski predlog za sklenitev prijateljske
nenapadalne pogodbe med Japonsko in Ru-
sijo. V področju vzhodno-kitajske železnice
japonski agenti organizirajo nemire in aten-
tate in v tem delu Mandžurije vodi Japona-
ska pravo banditsko politiko. Japonska ho-
če zasedati velik del ruske obale na Tihem
oceanu. Mi, Sovjeti, želimo mir, toda, če bo-
mo primorani, da nekaj storimo, potem se
bomo najprej branili proti vsem. Mi smo dan-
es pripravljeni. Vsak udarec bomo vrnili
še s hujšim udarcem. Kdor se bo zaletel
v nas, tega bomo tako izučili, da ga bo za-
zmeraj minilo veselje, da bi nas še napa-
del.

Delavski zaupniki!

V mesecu januarju 1934 so se vr-
šile volitve delavskih (obratnih) za-
upnikov. Povsod so bile volitve ži-
vahne, povsod je delavstvo odločno
in jasno odgovorilo z rdečimi glasov-
nicami ter ponovilo svoj besedo, ki
jo je izreklo pri volitvah v Delavsko
zbornico, češ: **toliko nas je kljub**
vsem intrigam, grožnjam in goljufi-
jam. V prihodnji številki »Delavca«
bomo prinesli ves pregled, koliko
rdečih, plavih in belih glasov je bilo
v tej ali oni tovarni, obratu in delav-
nici in koliko rdečih, plavih in belih
zaupnikov je izvoljenih. Videli bomo
zopet ogromno večino zares delav-
skih množic, delavske zavednosti,
hlapčevstvo pa bo kakor drobtinica,
kakor glivica na zdravem telesu, ki
ga bo trebalo ozdraviti in glivico od-
straniti.

Delavstvo je zopet pokazalo, da
je tukaj in pripravljeno za vse slu-
čaje.

Imamo poročila iz raznih krajev,
kjer so se plavi podrepaniki pridružili
in grozili, če delavstvo ne bo volilo

njih, potem gorje! Imamo slučaje, da
so na raznih krajih nekoč »revolu-
cionarni« gobci (da rabimo ta izraz)
danes vlekli fašističen plug v trdne
vrste razredno zavednega delavstva,
in čeprav so videli vzgled v Nemčiji,
ponavljajo iste grehe tudi tekaj, češ,
vrtaj, razkrajaj, saj je vseeno, če vse
hudič vzame, če polovica delavstva
obnemore in če se vse v fašizem
spremeni. Potem bomo vsaj — orali
ledino.

Volitve delavskih zaupnikov so
kakor bojna vaja, kakor vojaški ma-
nevri, kjer se preizkuša sposobnost
in zavednost vsakega posameznega
in tudi celote. Zato bo prihodnja šte-
vilka »Delavca« s številkami poka-
zala, kje je ta zavednost in sposob-
nost močna in velika, kje slabša in
bojazljivejša in kje bo treba še dela
in izobrazbe ter pouka.

Kajti, kdor se sam zaničuje, kdor
podcenjuje samega sebe, kdor se boji
dvigniti glavo, ta je podlaga železni
peti, da lahko trdno in železno stopi.

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

VABILO.

Savez Metalnih Radnikov Jugoslavije,
podružnica Moste, sklicuje svoj redni letni
občni zbor v nedeljo, dne 18. februarja 1934
ob 9. uri zjutraj v veliki dvorani »Delavske
zbornice« s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika, tajnika in bla-
gajnika.
2. Poročilo kontrole.
3. Volitev novega odbora.
4. Razno.

Prosimo cenjeno članstvo, da se občne-
ga zbora sigurno vsi udeležijo.

Odbor.

Kranjska Industrijska družba od- povedala kolektivno pogodbo

katere pa prav za prav niti ni bilo

Poroča se nam; Ravno kar smo mirnim
potom likvidirali sporno stanje, ki je gro-
zilo, da ustavi svoje obratovanje tvornica
»elektrod, last KID, je že zopet tu nov povod
za »izjemno stanje«. Dne 30. januarja t. l.
so se zaupniki Saveza in g. tehnični ravna-
telj po daljši razpravi in že večkratnih pred-
hodnih razgovorih sporazumeli in zedinili na
»Dodatni zapisnik o zaključnem pogajanju

glede novih akordnih postavk valjarne za
tanko pločvino« z veljavnostjo od 1. fe-
bruarja 1934, kateri naj bi tvoril sestavni del
kolektivne pogodbe z dne 27. februarja 1933.

Vendar pa so podpisali le »Zapisnik o
zaključnih pogajanjih radi obnovitve kolek-
tivne pogodbe z dne 27. februarja 1933«. Samo
to so podpisali zaupniki in ničesar
drugega, to je bilo tudi vse in kakor se vidi
za KID tudi vsa kolektivna pogodba.

Bodi si kakorkoli že, z dnem 31. jan.
t. l. je bil odpovedan tudi ta »Zapisnik« z
veljavnostjo od 30. aprila 1934. Dne 1. maja
t. l. bo delavstvo KID brez kolektivne po-
godbe in brez zapisnikov (kakor je tudi brez
delovnega reda po obrt. zak.), ako ne bo
med tem časom ustvarilo nove.

Vendar je pričakovati, da si bo znalo
delavstvo tudi tokrat s pomočjo organizacije
najti pot iz tega položaja, kakor že toliko-
krat poprej ter da bo s svojo nezlomljivo
voljo ohranilo svoje pravice in imelo tudi
uspeha. S svojo železno organizacijsko di-
sciplino bo pa pokazalo, da ga tudi taka in
slična izzivanja ne spravijo iz ravnotežja.
Ne bo dalo povoda oblastem niti za naj-
manjšo intervencijo, čeprav si to morda kdo
na tihem želi, pazno bo pa sledilo razvoju
dogodkov. ~~Delavstvo~~ Delavstvo
je zadevo predalo organizacijam, katere so
obvestile pristojne inštanice in mirno čaka.

Članstvu Jeseniške krajeve bratovske skladnice

Z ozirom na vedno povpraševanje o pri-
spevkih in dajatvah krajeve bratovske
skladnice iz strani članstva, prinašamo to
tabelo, iz katere so jasno razvidne vse pravi-
ce in dolžnosti članov. Članstvu priporo-
čamo, da to številko lista dobro spravi, da

ne bo potem, kadar bo kdo kaj rabil, zopet
nepotrebnega vpraševanja in beganja sem in
tja.

Tabelo za pokojninsko blagajno priob-
čimo v prihodnji številki.

Bolniška blagajna.

Mesni razred	Višina zaslužka na dan		Zavarovani zaslužek		Prispevek	Hranarina	Pogrebina	Pogrebina	Prispevek za Del. zbornico
	od	do	mesечно	dnevno					
I.	6.60	8.—	6.60	165.—	5.75	4.40	5.—	198.—	—49
II.	8.—	9.60	8.—	200.—	7.—	5.33	6.—	240.—	—60
III.	9.60	11.60	9.60	240.—	8.40	6.40	7.20	288.—	—87
IV.	11.60	14.—	11.60	290.—	10.15	7.73	8.70	348.—	—87
V.	14.—	16.80	14.—	350.—	12.25	9.33	10.50	420.—	1.05
VI.	16.80	20.—	16.80	420.—	14.70	11.20	12.50	504.—	1.26
VII.	20.—	24.—	20.—	500.—	17.50	13.33	15.—	600.—	1.50
VIII.	24.—	28.80	24.—	600.—	21.—	16.—	18.—	720.—	1.80
IX.	28.80	34.—	28.80	720.—	25.20	19.20	21.60	864.—	2.16
X.	34.—	40.—	34.—	850.—	29.75	22.66	25.50	1020.—	2.55
XI.	40.—	48.—	40.—	1000.—	35.—	26.66	30.—	1200.—	3.—
XII.	48.—	—	48.—	1200.—	42.—	32.—	36.—	1440.—	3.60

Dečja oprema Din 150.—
Podpora porodnici dnev. Din 3.— Din 84.—
Babiška podpora Din 100.—

Prispevki in dajatve nezgodne blagajne.

Kategorija	izven kateg.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Mesečni zavar. kateg. zaslužek	1250.—	1000.—	850.—	675.—	555.—	425.—	350.—
Dnevni zavar. kateg. zaslužek	50.—	40.—	34.—	27.—	22.—	17.—	14.—
Mesečni prispevek	27.50	22.—	18.70	14.85	12.10	9.35	7.70
Hranarina	33.33	26.66	22.66	18.—	14.66	11.33	9.33
100%tna renta	41.66	33.33	28.33	22.50	16.66	14.16	11.65
Pogrebina	1500.—	1200.—	1020.—	810.—	660.—	510.—	420.—

Strojne tovarne in livarne

Dne 25. januarja 1934 so se vršile pri-
nas volitve obratnih zaupnikov. Mi bi ne
imeli pravzaprav kaj pisati o teh volitvah,
če bi se »plavi modrijani« na vso silo ne
pripravljali, kako nas bodo pri volitvah po-
razili. Ves čas, ko so bile volitve razpisane,
so besno agitirali med delavstvom: »Ali boš
volil nas, plave, in boš delal v tovarni? Če
boš pa rdeče, boš šel. Ker vse rdeče bomo
vrgli na cesto.« Celo na vavence so se spravi-
li in jim obljubljali cigarete, če jih bodo
volili.

Govorili so tudi, da bi bili radi pri rde-
čih, pa da jih ne maramo, zato so šli k pla-
vim, ki jih imajo radi. Ko smo zagledali
kandidatno listo, smo takoj vedeli, zakaj gre.
Kajti nosilec liste je bil človek, ki mu je
samo za svoj interes, kakor svoječasno pri
»kuplungah«. Njegov namestnik pa je bil
tisti, ki je ves čas, ko so drugi delali teden-
sko komaj 20 do 30 ur, delal normalno. Pa
so rekli delavci: A take-le kapitalistične
prijatelje naj volimo? Bog in bogme?! . . .

Mi, člani SMRJ, smo pa kajpada vedeli,
da ne bo iz cele burke in komedije in če
hočete »tragikomedije« — nič. In glejte,
tako je tudi bilo. Lista SMRJ je dobila 5
zaupnikov, »plavi modrijani« pa komaj z
ostankom glasov enega.

Veselo je tudi to, da je nosilčeva boljša
polovica kot delavka v tobačni tovarni kan-
didirala pri belih.

Resnično so si morali zapeti

Plava vijolica
bela mi šmarnica
hej, hopsasa, hej,
kej bo pa zdej!

Tistemu mojstru v kovinski livarni pa
to-le: Gospod mojster, brigajte se rajši za
kvaliteto izlitzkov, prste pa proč od naše or-
ganizacije,

ker drugače
hoj, hej
povemo nekej,
kar je še nekej
v spominu, he, he.

Vratarju v kovinskem oddelku pa pri-
poročamo, da v bodoče več ne

pozabi si uro zvečer,
ko pil bo vesel
v dalmatinski tam kleti,
reguliraj tako,
da ga potem na cesti,
zjutraj, ko treba odpreti,
ne bomo prisiljeni kleti
in zmrazvat hudo.

RUDARJI.

Plenarna seja ZRJ

V nedeljo, dne 21. januarja 1934 se je
vršila plenarna seja ZRJ v Zagorju. Seji so
prisostvovali poleg uprave in nadzorstva
tudi člani širšega odbora iz večine rudnikov;
nadalje zastopnik oblastnega tajništva ZRJ
v Zagrebu s. Stevo Komerički in za Stro-
kovno komisijo s. J. Golmajer.

Po poročilu uprave za preteklo poslov-
no leto, katero se je soglasno vzelo na zna-
nje, se je prešlo na razpravo o položaju
rudarskega delavstva. V tozadevno debato
so posegli delegati iz posameznih rudnikov,
pri čemur je podal najbolj žalostno sliko s.
Koren o rudarjih iz Leš, kateri so vsled iz-
črpanosti premočnega sloja že do sedaj
trpeli največjo bedo in pomanjkanje, sedaj
se je pa s 15. januarjem t. l. 103 rudarjem
služba odpovedala.

Po zaključku splošne debate se je so-
glasno sklenilo, da ima vodstvo ZRJ v bo-
doče delati na tem, da se za rudarje Drav-
ske banovine izvede naslednje:

1. V pogledu vsakoletnih sporov v za-
devi nabave premočnega državnim železnicam
se naj na tozadevni upravi, ki se namerava
sklicati na banski upravi, zastopa stališče,
da se pri pogajanjih za bodoče nabave pre-
močnega postopa tako, da ne bo izigravanja
privatnih rudnikov napram državnim in
obratno, temveč se naj ožira tudi predvsem
na industrijski in poljedelski značaj posa-
meznih pokrajin.

2. Radi popolnega neupoštevanja določb
novega obrtnega zakona od strani rudar-
skih podjetnikov se naj pozove Delavsko
zbornico, da skliče v najkrajšem času v Tr-
bovljah konferenco, na kateri se naj dolo-
čijo koraki, ki so za podvzeti, da bo dobil
zakon veljavo tudi za rudarsko industrijo.

3. V zadevi krivičnega načina pobira-
nja prispevka za »Bednostni sklad« in še
krivičnejše razdelitve glede uporabe tega
sklada, pri čemur so rudarji najbolj prizade-
ti, se naj v sporazumu s Strokovno ko-
misijo in Delavsko zbornico vodi najodloč-
nejša akcija za odpravo tega sklada, kateri
je upeljan samo v naši banovini in zahteva,
da se zakonito brezposelno zavarovanje iz-
vede po modernih socialnih principih, tako
da bo odgovarjalo svojemu namenu.

V zadevi odpuščenih rudarjev iz Leš se
sklene, da se ima takoj posredovati na pri-
stojnih oblastvih, da se prizadetim, če se
jih ne more več zaposliti, vsaj preskrbi po-
moč, da ne bodo od lakote umirali.

Ves potek seje je pokazal, da, čeprav
ZRJ številčno ni najjačja napram ostalim
sorodnim organizacijam, da pa vlada v nje
vodstvu, kakor tudi članstvu, neomejeno
medsebojno zaupanje in odločna volja za
utrditev marksistične miselnosti med rudar-
ji. Zakaj ravno v tej smeri leži njih boljša
bodočnost.

VOLITVE ZA ZAUPNIKE IL SKUPINE RUDARSKE ZADRUGE

Poslovna doba zaupnikov rudarjev traja
3 leta. Sedanja poslovna doba poteče s pet-
najstim februarjem. Zato so za 18. februar
razpisane že nove volitve. Voli se na vsakih
100 delavcev po en zaupnik in namestnik.
Po sedanjem številu zaposlenega delavstva

se bo to pot volilo okrog 85 zaupnikov v
celi Dravski banovini. Volilni red je čisto
enostaven in omogoča popolnoma lastno
presojo volilcu, koga hoče voliti.

Zanimanje za volitve zaupnikov je bilo
med rudarji vedno živahno in to posebno iz
razloga, ker pri teh volitvah osebnost kan-
didatov igra posebno vlogo. Na drugi strani
pa pretežni del delavstva vidi v svojem za-
upniku vse, a mnogo premalo pa se zaveda,
da je temu zaupniku potrebno ustvariti moč-
no hrbtenico v obliki organizacije, če hoče,
da bo mogel pravilno vršiti svojo težavno
naloge.

Radi tega se obstoječe strokovne orga-
nizacije med rudarji pri vsakih volitvah zelo
trudijo, da dobe čim več glasov za svoje
kandidate. Ta borba postane po posameznih
rudnikih tako ostra — in to predvsem proti
kandidatom Zveze rudarjev Jugoslavije —
da združi vse nasprotnike proti njej. Vendar
se je po zopetni konsolidaciji delavskega gi-
banja v letu 1931 posrečilo, da je Zveza
rudarjev Jugoslavije zmagala 100 odstotno
povsod tam, kjer je svoje kandidatne liste
postavila proti združenim krščanskim in na-
rodnim socialistom.

No, letos, ko živimo takorekoč v dobi
modnega narodnega socializma, se le-ta pri-
pravlja z vsemi silami opri na toleranco
rudarske inteligence, da pogazi takozvano
marksistično fronto. Mi se tega navala na-
cionalizma prav nič ne bojimo, ker vemo,
da se ne varamo, če rečemo, da je še med
rudarji toliko delavske zavesti in ponosa,
da svojih priganjaških hlapcev ne bodo vo-
lili, temveč bodo vsi do zadnjega glasovali
za kandidate liste ZVEZE RUDARJEV JU-
GOSLAVIJE.

RUDARJI FAŠIZEM ODKLANJAJO!

Rudnik Leše

103 rudarji reducirani

S 15. januarjem t. l. je uprava leške-
ga rudnika odpovedala službo 103 rudar-
skim delavcem. Ostalo jih je še v službi
okrog 30 mlajših za izdelovanje premoga. Če
se pa ne bo našlo premočnega sloja v
doglednem času, potem bodo tudi ti odpu-
ščeni in najstarejši rudnik v Dravski bano-
vini bo mogoče ustavljen za vedno.

Tako bi se glasilo suhoparno poročilo,
če ne bi se s tem odigravala strašna so-
cialna tragedija, ki je s tem v zvezi. Zakaj
treba je vedeti, da ta rudnik umira že od
leta 1912 in da so medčasno boljši izsledki
premočnega bili samo injekcije bolniku, da se
mu je še življenje podaljšalo, pri čemur je
breme vsega največ delavstvo nosilo. Ve-
deto je namreč treba, da je to delavstvo že
leta in leta delalo le delno in še to ob naj-
nižji mezdli. Pomanjkanje in beda med tem
delavstvom je bilo že zdavnaj neznosno.

K vsemu temu pa še mora sedaj na ce-
sto. Kam bodo šle sedaj številne družine?
Kam bodo šli sedaj izčrpani rudarji z 18 do
32 let službe? Kdo jim bo nudil stanovanje?
S čim se bodo preživljali? To so strašna
vprašanja, ki se vedno ostreje odražajo iz
od lakote upadlih blelih lic možev, žen in
njih nedolžnih otrok. Ali občutijo sedaj to
grozo tudi tisti, ki so iz tega rudnika ves
čas dobiliče črpali? Menda ne!

No, kar je, to je. Ljudje so na cesti
brez dela in njih družine brez hrane. Za te
ljudi je treba, da se naša oblast in javnost
zanima. Zakaj ti ljudje, ki te nesreče niso
sami zakrivali, hočejo živeti. Tega jim tudi
nihče odrekati ne more. Zveza rudarjev Ju-
goslavije in načelstvo II. skupine rudarske
zadruga sta tozadevne korake že podvzeli.
Sedaj je treba, da se odzovejo tisti, kateri
so predvsem zato pozvani.

ZAHVALA

ZA POMOČ BREZPOSELNIH ČLANOM ZRJ.

Ko so bile lanskega leta v maju izve-
dene številne redukcije rudarjev, pri čemur
je bilo tudi veliko število članov ZRJ pri-
zadetih, se je obrnilo vodstvo ZRJ na Stro-
kovno komisijo v Ljubljani za pomoč, in to
še predvsem iz razloga, ker so bili pomoči
potrebni še člani reducirani v prejšnjem
letu.

Strokovna komisija se je temu pozivu
odzvala in dala poziv na vso ostalo delav-
stvo, da po možnosti žrtvuje za bedne ru-
darje. Tozadevna zbirka je znesla 8500 Din,
katere je Strokovna komisija ZRJ nakazala
in katere je ta še s sredstvi, ki jih je sama
nabrala, razdelila med brezposelne člane
rudarjev.

Ker gre ta podpora akcija z razpolo-
ljivimi sredstvi h kraju, izrekamo vsem da-
rovalcem najiskrenejšo zahvalo in tudi v
imenu onih, ki so podpora prejeli.

Vodstvo ZRJ,

VABILO

na

REDNI OBČNI ZBOR ZRJ

podruž. Trbovlje, ki se vrši dne 4. marca
ob 9. uri dopoldne v prostorih dvorane
Delavskega doma

s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika
in preglednikov.
3. Poročilo računskega zaključka ZRJ.
4. Volitev novega odbora.
5. Organizacija.
6. Raznosterosti.

Dolžnost vsakega zavednega in razredno
borbenega člana je, da se občnega zbora od
prvega do zadnjega udeleži. Ker so časi
resni, zato je tem večja dolžnost organizi-
ranega članstva, da pokaže, da je res disci-
plinirano, zavedno in na svojem mestu za
razredno borbo vsega proletariata. To za-
vednost bo pa članstvo pokazalo s tem, če
se bo polnoštevilno udeležilo svojega občne-
ga zbora. O d b o r.

Sodrug!

KUPUJTE IN ZAHTEVAJTE POVSOD KRUH IN PECIVO IZ
Delavska pekarna Mirko Cortila, Ljubljana
POSTOJNSKA ULICA 11, DESNO. TELEFON 31-71.

Sodružice!

ZA 10 DIN 4 KNJIGE

dobite, če pišete in pošljete
znamke za Din 10.— ali denar
na Cankarjevo družbo v Ljubljani,
poštni predal 290. Ostalo je
namreč nekaj garnitur knjig iz l.
1932-33, in sicer:

Koledar;
Dva svetova;
Sirene tulijo;
Včeraj je bilo — jutri bo.

Ponavljamo: Te 4 knjige za 10
dinarjev. — Pošljite denar ali
znamke, pa Vam knjige takoj
pošljemo.

SPLOŠNA DELSTROKOVNA ZVEZA JUGOSLAVIJE.

Ptuj

Nacionalni socializem, rešitelj delavcev in
nameščencev.

V noči od 20. do 21. januarja so bili
na delu slovenski fašistični akrobati. Imeli
so turnejo v plezanju po telefonsko-telegraf-
skih drogih in zidovih mesta in okolice Ptuj.
Njihova, v usmiljenju raztopljena srca ne
prenašajo več grenkobe, njihove, v solzah
plavajoče oči ne morejo več gledati bede,
katero prinaša delavec in nameščenec. Ker
so tako mehko srčni, in da se njihova mehko-
srčnost ne spozna v osehah, so si izbrali
noč za njihovo delovanje.

Ptuj

Opozarja se mizarjskega mojstra gospo-
da Širec-a, da uredi svojo delavnico po
predpisu, kakor je merodajna komisija naka-
zala, da položi cementna tla z deskami, da
ne bodo njegovi vajenci, posebno sedaj v
zimskem času primorani stati na cementu.
Kajti vajencem po navadi itak ni z ročami
postlano, toraj tudi ni na mestu, da si na
takšen način nalezajo boleznii.

Ptuj.

Premislil je tukajšnji pekovski mojster,
bivši župan mestne občine Ptuj, sodr. Lo-
zinšek. Na njegovi zadnji poti se je poka-
zalo, koliko simpatije si je pridobil pri ljud-
stvu. Velika množica se je zbrala pred hišo
žalosti. Olepšala sta to zadnjo njegovo pot
dva pevka zbora, peki iz Ptuj, in daleč
znani agilni moški zbor pekov iz Maribora,
kateremu pripada vsa čast. Ostalim naj-
iskrenejšo sožalje.

Učenec, pomočnik, likvidacija podjetja itd.

Na svetu je danes toliko čudnih dogo-
divščin, da je beseda »čudno« že kar nekam
zgubila svoj pomen, ter jo ta uboga člove-
ška raja sprejema kot nekaj vsakdanjega.
Tako n. pr. ropoče tam nekje blizu Maribo-
ra, ta prijazni štajerski »mlin«. No, in usoda
je hotela, da sem se v dotičnem mlinu izučil,
jaz pisec teh vrstih, z mlinarja. Tako neka-
ko sredi januarja letos pa sem bil spoznan
za mlinarskega pomočnika; bodi kratko po-
vedano za brezposelnega pomočnika. Pa sva
stopila z gospodom šefom pred gosp. obrt-
nega nadzornika, da se natančneje pogovo-
rimo glede — tistih treh mesecev. In so pri-
šli ob tej priliki na uradni zapisnik stvari,
ki, kakor omenjeno, itak niso nič več čudne.
Tako n. pr. ker sem v prisilni upravi,
moram podjetje polagoma likvidirati in g.
V. B. je enkrat pisal v »Delavcu« o meni,
odnosno o moji ženi v sovražnem smislu.
Zato sem mnenja, da g. V. B. pač ni upravi-
čen zahtevati od mene kakoe odškodnine.
In, naprej. Gosp. V. B. je še kot učenec en-
krat sredi učne dobe službo odpovedal ter
odšel brez moje vednosti k drugemu mojstru.
Resnica pa je seveda bila taka, da je uče-
nec V. B. službo moral zapustiti, ker je iz-
javil, da ne more delati 24 ur na dan. Iz vseh
teh primerov pač veje prijeten blagoslov
ljudi, ki se pišejo z gg, in sch, ter so nacio-
nalni, in darujejo za razne humanitarne na-
mene (kot je na primer ena zlota poroka),
kar cele jurje. Mi delavci pa moramo seveda
da kar lemo jezik držati, če hočemo, da nam
ne odrčijo naše pravice.

MONOPOLCI.

II. redni občni zbor Podružnice Saveza
radnika- ca monopolskih podjetij i. p. h.
u Jugoslaviji se bo vršil dne 2. marca 1934
ob 16. uri zvečer (po delu) v veliki dvorani
Delavske zbornice v Ljubljani.

Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika. 2. Po-
ročilo upravnega odbora Podružnice. 3. Po-
ročilo nadzornega odbora. 4. Volitev nove-
ga odbora. 5. Razno.

Dolžnost vsakega člana-ice je, da se
občnega zbora udeleži.

Volitve delavskih zaupnikov, katere so
se vršile v tobačni tovarni 27. jan. 1934 so
izpadle sledeče:

Savez radnika mon. pred. J. (rdeči)
10 (8) zaupnikov; Strokovna zveza tob. del.

Lj. (beli) 4 (7) zaupnike; Narodna strokovna
zveza (plavi) 1 (0) zaupnika. (Številke v okle-
paju pomenijo zaupnike v letu 1933)

Glasov so dobile poedine liste:

	Rdeči	Beli	Plavi
za leto 1934	458	221	35
za leto 1933	401	307	—

(Plavi so dobili pri volitvah v Delavsko
zbornico 76 glasov).

Za starešino je izvoljen naš predsednik
s. Čamerik Ivan. Za zapisničarja s. Frece
Franc.

Sodrug in sodružice, somišljeniki-ce, za-
hvaljujemo se vam za izkazano zaupanje,
obenem vas pa pozivamo, da storite še to
dolžnost, da se vpišete v naš »Savez«, da
bomo sodelovali vsi kot eden za svoje pravice
in svojo dobrobit, ker le v skupnosti je
moč delavstva!

Tako bomo pa tudi lahko dokazali onim,
kateri se nas še upajo izzivati: po jeziki
in po delu smo vas spoznali, zato se ne ču-
dite naši obsodbi!

19. jan. 1934 se je vršil sestanek cleokupne-
ga tobačnega delavstva v Ljubljani.

Ker je bil na dnevnem redu odgovor
C. U. Saveza glede izvršene intervencije
radi 10% in »Pravilnika o radu« pri Mono-
polni upravi, je bila udeležba precejšnja.

Po objasnitvi po s. predsedniku se je
isti prečital preveden v slovensko, po kate-
rem se vidi, da Savezna uprava podvzema
vse korake, da se po krivici vzeti denar
vrne.

Pri Monopolni upravi se je vendar en-
krat našlo za to stvar razumevanje, sedaj
pa je potreben še podpis g. ministra financ.
Delavstvo se zagotavlja, da se bo šlo do
končne rešitve tega perečega vprašanja in,
če ne drugače, naj razsodi najvišje razsodi-
šče v državi!

Pravilnik o radu je gotov in po obljubi
in zagotovitvi g. pom. gen. direktorja bode v
kratkem prišel v podpis.

Nato se je prečitala spomenica poslana
od Upravnega odbora Del. zbornice g. banu
glede »Bednostnega fonda«.

Delavstvo jo z odobravanjem sprejme
ter zahteva, da se po isti čim preje po-
stopi.

Ob tej priliki moramo pozdraviti vedno
bolj živahno gibanje in zanimanje delavstva,
tokrat pa še posebej zanimanje pisarniškega
osobja, katerega se je še posebej pozvalo naj
pristopi k skupnemu delu ter pomaga graditi
skupno boljšo bodočnost, katere pripada
nam izkoriščanim!

OBLAČILNI DELAVCI.

Franc Trojar

V noči od 17. na 18. januarja je nenado-
ma umrl naš zvesti član sodr. Franc Trojar,
krojaški pomočnik v 60. letu starosti. Po-
kojni je bil član strokovne organizacije že
od leta 1906 do svoje smrti. Svoječasno je
bil tudi član odbora, zadnja leta se pa vsled
boleznii ni več aktivno udeleževal društve-
nega delovanja. Pokojni je bil vesele narave
in je imel veliko prijateljev, kar je pokazala
udeležba pri njegovem pogrebu. Pogrešali
ga bodo prav posebno tudi člani ljubljans-
kega Monte Carla pod Tivolijem, med ka-
terimi je imel glavno besedo. Zapuščala dve
hčerki, mlajša je še nepreskrbljena. Naj Ti
bode zemlja lažja, kot pa Tvoj boj za živ-
ljanski obstoj. Sodr. Trojar!

Razno

Pretekli mesec je umrl g. Luka Schumi,
bivši krojaški mojster, star 90 let. Svoječa-
sno je zaposljal po 30 in več krojaških
pomočnikov in je bil jako premožen. Umrl
je v ljubljanski ubožnici, kjer umirajo tudi
pomočniki.

Dne 17. jan. je preteklo leto dni, odkar
je umrl sodr. J. Košir. Ker ga njegov moj-
ster g. Igljič ni imel prijavljenega v OUZD,
njegova soproga še ni prejela hranarine in
pogrebnine.

Na obrtniškem plesu dne 6. jan. v Ka-
zini je otvoril ples g. Pristav z go. Igljičev
in g. Igljič z go. Pristovo. Tako poroča »Slov.
Narod«.

PRI ZADNJIH VOLITVAH v Del. zbor-
nico krojaški pomočniki v šivilje niso vo-
lili, ker jih mojstri in mojstrice niso imeli
prijavljene v OUZD. Zato bi apelirali na
Okrožni urad, da napravi pri krojaških moj-
strih in mojstricah nekoliko kontrole, kar ne
bo brez uspeha. Nekateri imajo v takih zavodih
samo komandirali in jembali, pa ničesar tja
dajali. Na VII. volišču pri volitvah v Del.
zbornico je bil predstavnik NARODNEGA
DELAŠTVA krojaški mojster g. J. S.

Pri nekemu ljubljanskemu krojaškemu
mojstru je bil pred Božičem sledeči delovni
urnik: ponedeljek-torek zvečer do 21. (9.) ure,
sredo-četrtrek do 23. (11.) ure, v petek-sobo-
to do 2. ure zjutraj, nato prenočišče na mizi
do 7. ure, v nedeljo samo dopoldne. Sedaj
je urnik nekaj spremenjen.

Okoli Božiča smo videli hoditi po ljub-
ljanskih ulicah dva velikana, katere sta de-
lala reklamo za Hubertus-plašče tvrdke Ti-
var. Nekaterim moštom ta reklama ni bila
po godu in so napravili pritožbo na obrtno
oblast. Velikana ne vidimo več. Pač pa ne-

plačano čezurno delo povsod in kljub našim
pritožbam, se vedno vrši.

Zaposleni krojaški pomočniki točno pla-
čujejo za brezposelni fond. Nezaposleni kro-
jaški pomočniki pa ne prejajo nikake
podpore iz bednostnega fonda.

Pri prenovitvi ljubljanskega tramvaja so
zaposleni tudi številni brezposelni krojaški
mojstri in pomočniki z brezplačnim ogledo-
vanjem.

V Delavskem Azilu krojaški pomočniki
ne stanujejo. Stanujejo raje na periferiji me-
sta. Je ceneje.

Kriza v krojaški stroki je tako velika,
da si mnogo krojaških pomočnikov preteklo
leto ni pridobilo pravice do redne podpore
pri Borzi dela. Izredne podpore pa B. D. ne
podeljuje. Krojaškim pomočnikom, namreč.

V Mariboru je šlo več krojaških pomoč-
nikov in šivilj delat v tekstilne tovarne, ker
pri njihovi obrti ni dela. V Ljubljani pa to
ni mogoče, ker ni tekstilnih tovarn.

V krojaški obrti sedaj ni dela, ne jela.
Šušmariti ni dovoljeno, krasti ni dovoljeno.
Umreti je dovoljeno.

V organizaciji oblačilnih delavcev je še
mного prostora in se člani zmerom spreje-
majo. Tudi podpore se redno izplačujejo.
Članstvo se dobro obrestuje.

Pred časom je nenadoma zapustil Ljub-
ljano neki krojaški mojster. Poleg ljubljane
na je zapustil tudi dolgove svojim pomočni-
kom. Pomočniki ga ohranijo v neprijetnem
spominu.

Ljubljanski župan je predlagal ustanovi-
tev delavskih kompanij. Krojaški pomočniki
upaajo, da dobijo zaposlitev.

Kultura.

»Svoboda« februarjska številka je poseb-
no bogata in dobra. V nji so članki O. Bau-
erja, Golouha in drugi, izvrstna pesem Slo-
kana »Evropa« in druge od Drago Horvata.
Književni in društveni pregled je pa tak, da
ga človek z veseljem pregleduje. Čitajte in
naročajte.

Književni horizonti, delavska revija, je
začela izhajati v Zagrebu. Prva številka je
bogata po vsebini in je v nji tudi pesem Mile
Klopčiča. Naroča se Zagreb, Šulekova 36-I.

Kroz stvarnost je zbirka pesmi, Zdenko
Štambuke. Pesmi so nežno silne, iz atmosfe-
re bede in ponižanja. Izdala je založba
Breyer v Zagrebu, Meduličeva 24.

»Svijet« zagrebški ilustrirani tednik pri-
naša lepe slike iz Pohorja in drugih krajev.

ORGANIZACIJA HIŠNIH USLUŽ-
BENK V LJUBLJANI S SODELO-
VANJEM »SVOBODE« IN »ZARJE«
priredi na pustno nedeljo, dne 11. fe-
bruarja 1934 ob 20. uri v dvorani
Delavske zbornice

DRUŽABNI VEČER

pri pogrnenih mizah

Na sporedu: 1. Iva Slokanova: Otrok.
Recitira Svobodašica Poldi Skukova.
2. a) Spov ptice pojo. Koroška na-
rodna; b) Perica. Poje mešani pevski
zbor »Svobode« Ljubljana. 3. Klav-
žar: V posredovalnici. Burka v enem
dejanju. Igrajo članice organizacije
hišnih uslužbenk. Režiser Svobodaš
Jože Cankar. 4. a) Žirovnik: Veče-
rnica; b) Hubad: Gorenjska zdravica.
Poje pevski zbor »Svobode«. Pevo-
vodja Franjo Marinšek.

Po sporedu prosta zabava s plesom.
Igra jazz-orkester »Zarje«. Pri plesu
enakopravnost plesalk in plesalcev.
Lasten buffet. Vino prvovrstno in
poceni. Kava, čaj, likerji, slaščice,
mrzla jedila in vse druge dobrote.

Vstopnina Din 5.— za osebo.

Prirediteljski odbor
organizacije hišnih usluž-
benk v Ljubljani.

Zahtevajte povsod
prvovrstno moko
znamke

»ZLATICA«

od umetnega mlina

VILIM SCHULZ, NOVI SAD.

Zakaj se narodi neki sovražijo

Amerikanec, ki je potoval po Ev-
ropi, se je silno čudil, da imamo v
Evropi toliko hermetično zaprtih mej.
Vsakih par kilometrov trčiš na dežel-
no mejo in komaj je prestopiš, že
naletiš na neokusno sovražstvo in je-
zo na sosednje državljane. Ta svo-
bodni Amerikanec pravi, da je ta at-
mosfera nezdrava in ne more doži-
veti dobrega zaključka, če se atmos-
fera temeljito ne izpremeni.

Naši prosvitljeni ljudje bi rekli, da
je Amerikanec naiven in da ne pozna
naših »vitalnih interesov«.

Toda to, česar Amerikanec ne ra-
zume, ne razumemo tudi mi. Mirov-
na pogodba se je sklenila, čeprav de-
loma krivično, vendar z željo miru
in reaktiviranja najboljših mednarod-
nih odnošajev. Neštetokrat se je in
se še naglašja, da je edini izhod iz
neznosnih razmer sporazum med na-
rodi in državami ter najaktivnejše
sodelovanje. To je teza, ki je prizna-
na, teoretično in praktično uteme-
ljena. Ali kljub temu, da medna-
rodna politika že petnajst let »dela«
po tej tezi, nastaja med posamez-
nimi deželami in deželicami le več-
je sovražstvo in jeza. Zaprte so me-
je; preseljevanje je omejeno na mi-
nimum in tudi nemožne, ker je po
vseh deželah velika socialna in go-
spodarska kriza. Narodi torej ne pri-
hajajo v stik, zato tudi nimajo prav-
nobenega vzroka in ne prilike, da bi
se sovražili med seboj in jezili drug
na drugega. In kljub temu čutimo tu-
di mi vsi, da se sovražstvo in jeza ve-
čata.

Dobro znamenje je sicer, da so
se v najnovejšem času jeli državniki
zavedati te velike nevarnosti ter
sklepati prijateljske zveze med dr-
žavami. Tako tudi na Balkanu in v
Orientu sploh.

Važno pa je vedeti, odkod izhaja
to sovražstvo med narodi in dežela-
mi, če ne daje ukinjeni stik narodov
za to nikakršnega povoda.

To sovražstvo gojita predvsem
dva faktorja. Mednarodni kapitali-
zem in nacionalni šovinizem. Med-
narodni kapitalizem ščiti ali zatira
male države, da mu politično slu-
žijo v svoji odvisnosti, fašizem pa
služi kapitalizmu s tem, da ovira spo-
razum med narodi obenem. To je
kratko označena baza, na kateri te-
melji neobzirno sovražstvo med evrop-
skimi narodi.

Glavno orožje v gojenju te sla-
bosti pa je časopisje, ki je popolno-
ma v rokah tistih, ki jim politika
sovražstva služi. Ni treba navajati
vzgladov, ker so na dani. Toda pet-
najstletna povojna doba nam bridko
dokazuje, kako potrebno je časo-
pisje, ki se zavzema za sporazum
med narodi in sodelovanje med nji-
mi. Socijalistično časopisje v tem
boju je najvažnejše. Delavski tisk je
in mora ostati, poleg svoje socijali-
stične naloge, tudi prvobojnik za
sporazum med narodi. Druge poti ni.

Rafael Salmič
urar in zlatar
Celje (Narodni dom).

Vsakovrstne ure,
zlatnina in srebrni-
na, jedilno orodje,
razne poročne prsta-
ne, birmska in krst-
na darila v veliki
izbiri vseh vrst.

Vse po najniž-
jih cenah.

Vršim tudi popravila vseh vrst.